

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्र. रापावि २००९/प्र. क्र.५०/जल-८,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक: ३० मार्च, २०१०

वाचा:

- केंद्रीय कृषी मंत्रालयाचे पत्र क्र.६-६/२००९-एम.एम, दि. ३० जून, २००९
- केंद्रीय कृषी मंत्रालयाचे पत्र क्र.६-६/२००९-एम.एम, दि. ९ जुलै, २००९
- केंद्रीय कृषी मंत्रालयाचे पत्र क्र.६-६/२००९-एम.एम, दि. २५ जानेवारी, २००९
- कृषि आयुक्तालय जा. क्र. नियोजन /केंपुयो निधी/५२/२०१०/दि. ५ फेब्रुवारी २०१०
- शासन निर्णय क्र. रापावि २००९/प्र. क्र.५०/जल-८, /दि. १० डिसेंबर, २००९.
- संचालक मृद संधारण याचे जावक क्र. मृद १/रापाविका/अनुदान ९-१०/७२६/२०१०/ दि. ५ फेब्रुवारी २०१०.
- वित्त विभाग परिपत्रक क्रमांक पुरक २०१०/प्र.क्र.६८/अर्थसंकल्प ३/दि. ३० मार्च, २०१०
- शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र. असक-२००९/प्र.क्र.२१/जल-११, दि. ३० मार्च, २०१०.

प्रस्तावना:-

शेतीसाठी अत्यंत मूल्यवान असे माती व पाणी याचे संवर्धन करून व त्यायोगे कृषी उत्पादनात वाढ करून स्थैर्य आणण्याच्या दृष्टीकोनातून केंद्र शासनाने राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रम ही पाणलोट विकासाची योजना ७ व्या पंचवार्षिक योजनेपासून सुरू केली आहे. १० व्या पंचवार्षिक योजनेच्या कालावधीपासून सदर योजना केंद्र शासनाच्या नविन मार्गदर्शक सूचनानुसार (वारसा जनसहभागिता) लोकसहभागातून व प्रकल्प कार्यान्वयन अभिकरणाच्या माध्यमातून राबविण्यात येत असून या योजनेतर्गत मृदसंधारणाची कामे पाणलोटाच्या माध्यमातून करण्यात येत आहेत.

२. राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रमाच्या अमलबजावणी करिता केंद्र शासना कडून १०० % निधी उपलब्ध होतो. ११ व्या पंचवार्षिक योजनेकरिता १.७५ लाख हेक्टर क्षेत्र उपचारित करण्याचे उद्दिष्ट असून त्याकरीता ३२२ पाणलोट निवडण्यात आले आहेत. ११ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या पहिल्या वर्षात फ्लॅट योजनेचे सन २००७-०८ मध्ये प्रामुख्याने १० व्या पंचवार्षिक योजनेतील अपूर्ण पाणलोटाची कामे प्राथम्याने पूर्ण करण्यात आलेली असल्याने नवीन निवडलेल्या पाणलोटाच्या क्षेत्रापैकी ४१७७ हेक्टर इतके उद्दिष्ट पूर्ण करण्यात आले. सन २००८-०९ मध्ये रु.१७०३.०७ लाख इतका खर्च करण्यात आला.

३. केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक ३० जून, २००९ च्या पत्रान्वये राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रम या योजनेसाठी सन २००९-१० करिता रु.१४००.०० लक्ष वर्कप्लॅन अंतर्गत प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता दिली आहे. त्यानुसार सन २००९-१० करिता केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रम या योजनेची अमलबजावणी करण्यासाठी संदर्भाधीन शासन निर्णय दि. १० डिसेंबर ३००९ अन्वये रु. ६००.०० लक्ष (अक्षरी रु.१४००.०० लक्ष फक्त) वितरीत करण्यात मान्यता देण्यात आली आहे. उर्वरित निधी वितरीत करण्याची बाबत शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सन २००९-१० च्या आर्थिक वर्षाकरिता १०० टक्के केंद्र शासन पुरस्कृत राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रमाची अमलबजावणी करण्यासाठी केंद्रीय कृषी मंत्रालयाने संदर्भाधीन ३० जून, २००९ च्या पत्रान्वये एकूण रु.१४००.०० लाख (अक्षरी रुपये चौदा लाख फक्त) च्या कार्यक्रमास मान्यता दिली आहे. या योजनेतर्गत ३२२ लघुपाणलोट निवडण्यात आले असून १.७५ लाख हेक्टर क्षेत्र उपचारित करावयाचे असून त्यापैकी सन २००९-१० मध्ये केंद्र शासनाने ११६६७ हेक्टर इतके उद्दिष्ट मंजूर केले आहे.

२. केंद्र शासनाने वर्कप्लॅन अंतर्गत सन २००९-१० करिता राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रमाकरिता रु.१४००.०० लाख (अक्षरी रुपये चौदा लाख फक्त) निधी मंजूर केला आहे. हा कार्यक्रम राबविण्यास राज्य शासनाची प्रशासकीय आणि वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे. या निधी संदर्भाकित दिनांक १० डिसेंबर २००९ च्या शासन निर्णयान्वये वितरीत केलेला असून उर्वरित रु. ८००.०० लाख (अक्षरी रुपये आठशे ८३९.६२ लाख (अक्षरी रुपये आठशे एकोणचालीस लाख बासष्ट हजार फक्त) मिळून रु. ८३९.६२ लाख (अक्षरी रुपये आठशे एकोणचालीस लाख बासष्ट हजार फक्त) वितरित करण्यासही शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

१२०३४

३. केंद्र शासनाने या योजनेअंतर्गत मंजूर पाणलोटातील प्रगतीपथावर असलेले पाणलोट पूर्ण करण्यासाठी प्राथम्याने निधी उपलब्ध करून देण्याचे निदेश दिले आहेत. हे लक्षात घेता संदर्भाक्तिं दिनांक १० डिसेंबर २००९ च्या शासन निर्णयातील विवरणपत्र-१ मध्ये दर्शविलेल्या एकूण १५३ पाणलोटांना निधी वितरण करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. त्यास अनुलक्षून आयुक्त (कृषि) यांनी संबंधीत जिल्हयांना निधी उपलब्ध करून देताना केंद्र शासनाने राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रमांतर्गत विहित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना आणि अटी व शर्तीच्या अधीन राहून सदर प्रकल्प/कार्यक्रमासाठी संबंधीत जिल्हयांना निधीचे वाटप करावे व त्याकरिता आवश्यक मार्गदर्शक सूचना निर्गमित कराव्यात. तसेच या प्रित्यर्थाचा भौतिक आणि आर्थिक प्रगती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासन व राज्य शासनास सादर करावा. तसेच यासंबंधीचा मासिक खर्चाचा प्रगती अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत शासनास सादर करावा.

५. या प्रित्यर्थाचा चालू आर्थिक वर्षातील खर्च सन २००९-१० च्या अंदाजपत्रकामध्ये खाली नमूद केलेल्या लेखा शिरीखाली मंजूर असलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा आणि त्याच लेखाशिरीखाली खर्ची टाकण्यात यावा. हा खर्च करताना विहित केलेल्या कॅशफलो (मासिक निधी विवरणपत्र) नुसार हा निधी खर्च करण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

"मागाणी क्र.एल-७, ४४०२-मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च १०२-मृदसंधारण, १०२ (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना, १०२ (०१) (०२) राष्ट्रीय पाणलोट विकास कार्यक्रम (१००% केंद्र पुरस्कृत) (४४०२१०३२) ५३, मोठी बोधकामे"

६. हा शासन निर्णय केंद्रीय कृषि मंत्रालयाचे संदर्भाधीन पत्र दिनांक ३० जून, २००९ तसेच कृषी विभागाचे पत्र क्र.केपुयो १००९/प्र.क्र.५४/०९/२(ए), दि.०५.२.२०१० आणि वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.६१/१०/ व्यय-१५, दि.२६ फेब्रुवारी, २०१० नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१०३३०२१४३०४००२, असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल याच्या आदेशानुसार व नावाने,

१२०१०३३०२१४३०४००२
(रेखा भिडे.)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

मा.मंत्री (जलसंधारण) यांचे खाजागी सचिव,

मा.राज्यमंत्री (जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक,

मा.उपाध्यक्ष, जलसंधारण सल्लागार परिषद यांचे स्वीय सहाय्यक,

मा.मुख्य सचिव यांचे सह सचिव,

आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे -४११ ००१. (५ प्रती)

संचालक (मृदसंधारण), कृषि आयुक्तालय, पुणे-४११ ००१ (५ प्रती)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा,

महालेखापाल -१/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर. (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता) (३ प्रती)

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (३ प्रती)

निवासी लेखापरीक्षा, अधिकारी, मुंबई. (३ प्रती)

विभागीय कृषि सहसंचालक, सर्व.

जिल्हा अर्धाक्षक कृषि अधिकारी, सर्व. (३ प्रती)

सर्व अधिकारी, प्रा.वि.व ज.स.वि., मंत्रालय, मुंबई

नियोजन विभाग / वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

अवर सचिव (२-अे) कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

कार्यासन क्रमांक जल-११, प्रा.वि.व ज.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई

जल-८ (निवडनस्ती) प्रा.वि.व ज.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई .